

Voorwoord

Lieve luisteraar,

Vandaag vieren we feest voor een 'jarige'. Claudio Monteverdi wordt dit jaar 450 jaar oud.

Met OrSeCante bieden we daarom een atypische vesper aan. Onze beide concerten draaien rondom de schemering van de dag wat het vesperuur kan genoemd worden. Het magische moment wanneer hemel (de zon) en aarde elkaar omhelzen en de ritmes anders beginnen te lopen. Wij willen dit graag muzikaal en symbolisch omlipsten met de muziek van de grootmeester Monteverdi.

Het programma komt grotendeels uit zijn *Selva Morale e Spirituale*. Dat is een soort bloemlezing van de meester zelf die hij op het einde van zijn leven had laten uitgeven. Het bevat (zoals de titel doet vermoeden) zowel religieuze als wereldlijke werken die geen echte ordening hebben. Je zou het kunnen beschouwen als een soort muzikaal testament.

Bij de wereldlijke werken vinden we vooral madrigalen en die vergen een zo grote flexibiliteit dat ze met een groter koor moeilijk uit te voeren zijn. Daarom opteer ik voor de religieuze werken die trouwens ook een grote discipline vragen van het koor.

We worden tijdens dit concert helemaal ondergedompeld in de *prima e seconda pratica* of de *stile antico* en de *stile moderno*.

De tijd vóór Monteverdi is de langste stijlperiode in de muziekgeschiedenis: de polyfonie! In deze stijl is de geest van een werk heel belangrijk en moeten de uitvoerders proberen die geest over te brengen op de toehoorders. Ook al situeert de polyfonie zich in de renaissanceperiode, toch stamt ze van beteke-

nis helemaal uit de middeleeuwen. Het is de periode waarin de afstand tussen de liturgie en het dagelijks leven enerzijds zeer klein is (het leven werd volledig geritmeerd door de kerkelijke feesten en haar gebedstijden) en anderzijds zeer groot (lang niet iedereen was het kerklatin machtig, de haast te grote kerken en kathedralen waarin deze muziek weerklonk stonden haaks op de levensomstandig-

heden van die tijd). Met andere woorden: de woorden van de gezongen muziek komen bij het musiceren op de tweede plaats. Het gaat in de polyfonie om klank maken. Dit is de *prima pratica* of de *stile antico*.

Monteverdi en zijn tijdgenoten brengen onder invloed van de renaissance het woord in de muziek waardoor de uitspraak '*Prima le parole, seconde la musica*' ontstaat. Het woordaffect wordt geboren en plots krijgt de tekst veel meer expressie. Uiteraard werd zoiets al reeds in de laatste generaties van de polyfonisten waarneembaar, maar het vindt zijn echte doorbraak in het begin van de 17de eeuw. Je zou (kort door de bocht gaande) kunnen stellen dat het tekstaffect van de polyfonie wordt vervangen door het woordaffect van de vroege 17de-eeuwse muziek. Waarbij toch mag worden opgemerkt dat deze 'nieuwlichters' een zodanig groot respect hadden voor hun muzikale erfenis dat ze de 'oude' polyfone stijl de '*prima pratica*' noemden, terwijl ze hun eigen ontwikkelde stijl slechts op de tweede plaats stelden: '*seconda pratica*'.

Vandaag willen we met OrSeCante ook demonstreren hoe Claudio Monteverdi thuis was in beide stijlen. Want jullie krijgen werken te horen die haast volledig in één van de twee stijlen geschreven zijn of waar je in één werk de vermenging kan horen van beide stijlen. Het levert alleszins een rijk kleurenpalet aan klanken op waarbij deze jari-

ge alleen maar een groot ontzag kan inboezemen.

We willen u dan ook aangename luistermomenten toewensen waarbij we met dit programmaboekje ook een leidraad willen bieden bij het beter begrijpen van deze muziek.

Indien u nu al wat verder bladert en de toelichtingen leest, zal u weldra bij het luisteren niet alleen overmand worden door de schoonheid van deze muziek maar ook herkenningsmomenten beleven die het luistergenot alleen maar kunnen verhogen.

Ik wens u dan ook een 'zalig' concert toe.

Arnout

Gloria à 7 Concertato

26

TENORE Primo.

First musical staff on page 26, Tenore Primo part.

Gloria in excelsis Deo

Second musical staff on page 26, Tenore Primo part.

Gloria Tutti

Third musical staff on page 26, Tutti part.

Fourth musical staff on page 26, Tenore Primo part.

Fifth musical staff on page 26, Tutti part.

Sixth musical staff on page 26, Tenore Primo part.

Seventh musical staff on page 26, Tutti part.

Eighth musical staff on page 26, Tenore Primo part.

in excelsis Deo in excelsis in excelsis in excelsis

27

First musical staff on page 27, Tenore Primo part.

Deo Et in terra pax pax hominibus

Second musical staff on page 27, Tenore Primo part.

bone voluntatis Laudamus Laudamus te bene-

Third musical staff on page 27, Tutti part.

dicimus benedicimus te benedicimus

Fourth musical staff on page 27, Tenore Primo part.

te Adoramus te Adoramus ado-

Fifth musical staff on page 27, Tutti part.

ramus Adoramus te. Gloria

Sixth musical staff on page 27, Tenore Primo part.

rificamus glorificamus te. Laudamus te

Seventh musical staff on page 27, Tutti part.

benedicimus te adoramus te Adoramus

Eighth musical staff on page 27, Tenore Primo part.

te. Gratias agimus tibi

Gloria a 7

(SV258) *Selva morale e spirituale* (1640/41)

1. Meteen schieten we met de tenoren uit de startblokken door haast onvoorbereid een opwaartse muzikale lijn te lanceren. Het is de mens die zich naar boven richt om zijn God te eren en meteen een antwoord krijgt door snelle nootjes die als een soort ‘engelengezang’ naar beneden dwarrelen. Het samenspel tussen de hoge koorstemmen (sopranen en tenoren) en de violen versterkt alleen dat hemelse gevoel, om uit te monden in een wirwar van verheerlijking waaraan het hele koor en alle instrumenten deelnemen. Telkens opnieuw wordt de menselijke uitroep afgewisseld met het ‘engelachtige’ antwoord.

2. Hoe groot kan een contrast zijn?

Van opperste beweeglijkheid (een waar huzarenstuk voor het koor) naar totale rust. Plots is de kortste notenwaarde niet korter dan de tactus (de polsslag waarin het hele werk is geschreven). Hoe broos vrede wel niet kan zijn, wordt door de bas gedemonstreerd die in het midden van dit onderdeel heel even helemaal alleen komt te staan. Daardoor wordt die ook zeer kwetsbaar omdat hij niet meer ingedijkt zit in de rest van het ensemble. We dalen bovendien af naar de diepste noten van dit werk om aan te tonen hoezeer vrede ‘geaard’ is in het dagelijks leven.

3. En dan gaat dit dagelijkse leven verder met zijn momenten van jubelen. Violen en tenoren wisselen elkaar af in dit jubelen. We beginnen zelfs te dansen bij het *glorificamus*.

4. Monteverdi maakt hier een soort van ‘bridge’ door het hele koor homofoon (iedereen zingt op hetzelfde moment dezelfde lettergrepen) terug in het werk te brengen om dan over te gaan naar het volgende deel.

5. En hop we zijn weer vertrokken. Het beginmotief wordt weer overgenomen want het woord ‘gloria(m)’ verschijnt alweer.

6. Haast als een verliefd koppeltje roepen de sopranen hun Heer aan. Het koor antwoordt daarop als in een soort *batalla* en chargeert recht vooruit. Dit contrast krijgen we enkele keren opnieuw te horen.

7. Dit deeltje begint met een lieflijk *ritornello* onder de snaren. Iets meer menselijke aspecten zoals zonde en vergeving verschijnen hier ten tonele. Monteverdi als opera-man doet zijn naam alle eer aan.

8. Een magistraal tussenwerpsel (*quoniam*) leidt een nieuwe scène in. We gaan verder in de aanbidding. Tenoren en sopranen wisselen elkaar opnieuw af met telkens ook tussen spelen van de violen. Het blijft lichtvoetig. Totdat we uitmonden in een soort *doxologie* waarbij de Vader, Zoon en Geest door haast het hele koor (met uitzondering van de basen) worden bejubeld.

9. Daar gaan we weer. Het woord *Gloria* verschijnt. Teken voor Monteverdi om weer het beginthema uit de kast te halen. En vanuit deze wirwar van stemmen komen we uiteindelijk samen in een magistraal *amen*. Wat een muziek!

1. Gloria in excelsis Deo
2. et in terra pax
hominibus bonae voluntatis.

*Eer aan God in den hoge
en vrede op aarde
aan de mensen van goede wil.*

3. Laudamus te, benedicimus te,
adoramus te, glorificamus te.
4. Gratias agimus tibi
5. propter magnam gloriam tuam.

*Wij loven U, wij zegenen U,
wij aanbidden U, wij verheerlijken U.
Wij danken U
om Uw grote heerlijkheid.*

6. Domine Deus, Rex caelestis,
Deus Pater omnipotens.
Domine Fili unigenite, Iesu Christe.
Domine Deus, Agnus Dei,
Filius Patris.

*Heer God, hemelse Koning,
God, almachtige Vader.
Heer eniggeboren Zoon, Jezus Christus.
Heer God, Lam Gods,
Zoon van de Vader.*

7. Qui tollis peccata mundi,
miserere nobis.
Qui tollis peccata mundi,
suscipe deprecationem nostram.
Qui sedes ad dexteram Patris,
miserere nobis.

*Gij die de zonden van de wereld
wegneemt, heb medelijden met ons.
Gij die de zonden van de wereld
wegneemt, aanvaard onze bede.
Gij die aan de rechterhand van de Vader
zit, heb medelijden met ons.*

8. Quoniam tu solus Sanctus,
tu solus Dominus,
tu solus Altissimus, Iesu Christe,
9. cum Sancto Spiritu
in gloria Dei Patris.

*Want Gij alleen zijt de Heilige,
Gij alleen de Heer,
Gij alleen de Allerhoogste, Jezus
Christus, met de Heilige Geest
in de heerlijkheid van God, de Vader.*

Amen.

Amen.

Laudate pueri II a 5

(SV271) Selva morale e spirituale

Hier zitten we veel meer in de *prima pratica*. Dit wil zeggen dat we veel minder *homofone* passages zullen hebben. De stemmen zingen veel meer door elkaar. Thema's volgen elkaar steeds weer op en worden hier en daar tot een eenheid gebracht waarbij reeds een volgend thema ontwikkeld wordt. Deze muziek kent veel minder stops dan het vorige werk.

1. Als een soort perpetuum mobile draait de lof steeds verder, alsof ze nooit stopt. En dat in het begin zonder bas. Alsof het een hemelse aangelegenheid is die de aarde niet raakt.

2. Hier komt de bas binnen. Maar nog steeds in hetzelfde doormalende ritme. De lof blijft komen zonder einde.

3. Heel even wordt plaatsgemaakt voor dit hemellichaam maar al gauw maakt de lofmolen verder op de woorden *laudabile*.

4. Luister hoe mooi de melodische lijnen in elke stem langzaam omhoogkruipen op het woord *excelsus* (hoog verheven). Hetzelfde trouwens bij *et super caelos*, om dan die heerlijkheid te laten neerdalen vanuit de hemel.

5. Een nieuw thema ontwikkelt zich en weldra wordt ook hier op de woorden *Deus noster qui in altis habitat* ('onze God die in den hoge woont') door de melodie uitgebeeld wat de tekst bedoelt: ze kruipt langzaam omhoog.

6. Vanuit zijn hoge hemel kijkt hij om naar hen die beneden wonen: de melodische lijn daalt neer. En zo krijg je het spel van opgaande en neergaande melodische lijnen door elkaar op de verschillende teksten. Merk ook op hoe het hele koor stijgt op de tekst *in caelo* ('in de hemel') en neerdaalt bij *in terra* ('op de aarde'). Hier komen we trouwens voor de eerste keer tot rust.

1. Laudate, pueri, Dominum. Laudate nomen Domini.	<i>Loof, dienaren, de Heer. Loof de naam van de Heer.</i>
2. Sit nomen Domini benedictum ex hoc nunc et usque in saeculum.	<i>De naam van de Heer zij gezegend van heden af tot in de eeuwigheid.</i>
3. A solis ortu usque ad occasum laudabile nomen Domini.	<i>Van zonsopgang tot zonsondergang zij de naam van de Heer prijzenswaardig.</i>
4. Excelsus super omnes gentes Dominus, et super caelos gloria eius.	<i>Verheven boven alle volken is de Heer en boven de hemelen Zijn heerlijkheid.</i>
5. Quis sicut Dominus Deus noster, qui in altis habitat,	<i>Wie is er zoals de Heer, onze God, die in den hoge woont</i>
6. et humilia respicit in caelo et in terra?	<i>en zich om het nietige bekommert in de hemel en op aarde?</i>
7. Suscitans a terra inopem, et de stercore erigens pauperem	<i>De behoeftige doet Hij opstaan uit het stof, de arme verheft Hij uit de mesthoop</i>
8. ut collocet eum cum principibus, cum principibus populi sui.	<i>om hem een plaats onder de vorsten te geven, onder de vorsten van Zijn volk.</i>
9. Qui habitare facit sterilem in domo, matrem filiorum laetantem.	<i>En de onvruchtbare laat hij in het huis wonen als een blijde moeder van kinderen.</i>
10. Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto. Sicut erat in principio et nunc et semper et in saecula saeculorum. Amen.	<i>Eer aan de Vader, aan de Zoon en aan de Heilige Geest. Zoals het was in het begin, nu en altijd en in de eeuwen der eeuwen. Amen. (Ps.113)</i>

7. We maken een nieuwe start en stijgen meteen op de tekst *suscitans* ('verheffen'). Bij de verheffing van de armen krijgen we een tweede stop.

8. Hier krijgen we voor het eerst een zeldzame *homofone* passage. Hij plaatst de armen onder de vorsten. Wat een verwarrende wereld. Dat verbeeldt Monteverdi prachtig door tweeledige drieledigheid te componeren. De muziek is tweeledig, maar de hoorklemtonen liggen drieledig. Het is niet heel duidelijk of het nu twee- dan wel drieledig is. Wat wil je ... armen onder de vorsten.

9. De onvruchtbare (lees: 'de verstone') krijgt een woonplaats. Meer nog, ze wordt moeder van kinderen. Dus geen onvruchtbaarheid. Dit halve mirakel en de vreugde die daaruit voortvloeit worden telkens weer door de violen uitgebeeld in de speelse nootjes na de tekst *mater filiorum*.

10. De *doxologie* is dan weer heel statisch *homofone* en met bazuinen. Om dan weer verder te gaan zoals we begonnen zijn: als een verder malende molen van lof die nooit eindigt.

bit ca put Gloria patri & filio
 Sicut erat Tacet.
 & spiritui fan cto.
 Tutti
 & in secula seculorum in secula seculorum
 & in secula seculorum in secula seculorum
 a men A men ij

D
 Ixit dixit Dominus dixit
 Dominus Domino meo ij
 dixit dixit Tutti Sede a
 dextris meis donec ponam inimicos tuos
 ij donec ponam ij
 inimicos tuos ij inimicos
 inimicos ij inimicos tuos ij
 scabellum pedum tuorum Virgam

Dixit Dominus II a 8

(SV264) Selva morale e spirituale

In dit achtstemmige werk, ondersteund door bazuinen, violen en continuo zitten we weer volop in de *seconda pratica*. Het gaat echter om een zeer oude en nogal oorlogszuchtige overwinningpsalm.

1. En toch komen de bovenstemmen (tenoren en sopranen) lichtvoetig en dansend in de maat van drie binnen.

Op het ogenblik dat ze gaan zeggen wat gezegd moet worden komt het hele koor samen met de instrumenten erbij: *Sede ...*

2. En breekt de *batalla* los. Je ziet zo de vijanden te paard galopperen om tenslotte als een voetbank onder de voeten van de heerser terecht te komen.

3. Monteverdi verbeeldt de tekst heel mooi ('heers temidden van uw vijanden') door het woord *Dominare* heel traag en met grote sprongen te poneren terwijl in *medio inimicorum* ('temidden van uw vijanden') kort en bijna nijdig wordt weergegeven, alsof die vijand niet afluait. Maar ook geen eigenlijke partij is voor hem die heerst.

4. En dan wordt het even rustiger. Alt en tenoren delen de lakens uit. Merk op hoe rustig de ochtend wordt geschetst op de woorden *ante luciferum* ('voor de morgenster') en het opwekken als actie wordt beklemtoond door de snelle *genui te* ('u verwekken').

1. Dixit Dominus domino meo:	<i>De Heer sprak tot mijn heer:</i>
“Sede a dextris meis, 2. donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum.	“Ga zitten aan Mijn rechterhand tot Ik uw vijanden neerleg als een bank voor uw voeten.
3. Virgam virtutis tuae emittet Dominus ex Sion: dominare in medio inimicorum tuorum.	<i>De Heer zal de scepter van uw macht vanuit Sion uitsturen: wees machtig midden uw vijanden.</i>
4. Tecum principium in die virtutis tuae, in splendoribus sanctorum: ex utero, ante luciferum, genui te.”	<i>Bij u is het oppergezag op de dag van uw macht, in luister van heiligen: uit de schoot, voor de morgenster, heb Ik u voortgebracht.”</i>
5. Iuravit Dominus et non paenitebit eum: “Tu es sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech.”	<i>De Heer heeft gezworen en het zal Hem niet berouwen: “Gij zijt priester voor eeuwig overeenkomstig de rang van Melchisedek.”</i>
6. Dominus a dextris tuis, confregit in die irae suae reges.	<i>Mijn heer staat aan Uw rechterhand, koningen slaat hij neer op de dag van zijn toorn.</i>
Iudicabit in nationibus, implebit ruinas; conquassabit capita in terra multorum.	<i>Hij zal rechtspreken over de volken, overal liggen er lijken, hij zal hoofden verpletteren, alom in de wereld.</i>
7. De torrente in via bibet; 8. propterea exaltabit caput.	<i>Onderweg zal hij drinken uit de beek en zodoende zal hij trots het hoofd heffen.</i>
9. Gloria Patri et Filio, et Spiritui Sancto. Sicut erat in principio, et nunc et semper, et in saecula saeculorum. Amen.	<i>Eer aan de Vader, aan de Zoon en aan de Heilige Geest. Zoals het was in het begin, nu en altijd en in de eeuwen der eeuwen. Amen. (Ps.110)</i>

5. De eed die gezworen wordt, wordt heel duidelijk homofoon door alle acht stemmen geponeerd. Zoals trouwens ook de aanwijzing *tu* en het priesterschap dat met snelle noten in alle stemmen afzonderlijk uiteindelijk samenkomt in korale bevestiging.

6. Zie hoe langzaam vanuit de diepte de heer aan de rechterkant gaat zitten. Meteen een contrast in het verbrijzelen van de koningen die zich niet onderwerpen.

Een zelfde beweging trouwens bij het voltooiën van de ondergang in ruïnes. En nog maar eens in het verbrijzelen van de hoofden.

7. En wanneer de kruitdampen zijn opgestegen gaat de overwinnaar zich laven aan een beekje. Een zeer vredig tafereel.

8. Op het woord *exaltabit* huppelt de muziek opwaarts met steeds meer en meer stemmen zodat er geen ont-komen meer is aan deze verheffing van de hoofden.

9. En weeral gaan sopranen deze keer arm in arm om de Heer te loven. Pas wanneer het naar de toekomst gaat, barst het vertrouwen los bij alle stemmen, dansend in een tempo van drie als een kleine wals. Alles vindt pas zijn rust in het *amen*.

Lauda Ierusalem II a 5

(SV203) *Messa a quattro voci, et Salmi ..., Concertati, e Parte da Cappella, & con le Letanie della B. V. (1650)*

1. Vier stemmen zingen al dansend de lof van de Heer terwijl de sopraan heel langzaam uitstijgt boven de andere stemmen in een hele langzame *cantus firmus* die trouw blijft aan de gregoriaanse psalmodie.

2. Na de *Lauda*-intro delen de vijf stemmen samen dezelfde muziek en voegt de sopraan zich bij de rest van het gezelschap.

3. Merk op hoe Monteverdi een terts-sprongetje naar beneden maakt bij het neerzetten van de vrede.

4. In een grote zaibeweging zaait hij telkens weer op het woord *adipe* het graan in het rond.

5. Merk hoe statisch het woord gezongen wordt op de tekst *Qui emittit eloquium*, maar hoe dynamisch en opgaand de lijn is wanneer het over de snelheid gaat op het woord *velociter*.

En haast ongrijpbaar snel komt en verdwijnt het *currit sermo eius*.

6. Nevel wordt als as uitgestrooid op het woord *spargit*. En plots stopt het.

7. Hij werpt telkens het ijs weg met een korte forse beweging. Alles bevriest voor zijn aangezicht. En met een kort *emittit* zendt hij zijn woord naar die bevroren toestand.

8. En als in een echte *Dali* wordt alles plots vloeibaar en in een chromatise lijn druipen alle stemmen naar beneden.

1. Lauda, Ierusalem, Dominum.
Lauda Deum tuum, Sion.

*Loof, Jeruzalem, de Heer.
Loof uw God, Sion.*

2. Quoniam confortavit seras
portarum tuarum,
benedixit filiis tuis in te.

*Hij heeft immers de grendels van uw
poorten versterkt,
uw zonen binnen uw muren gezegend.*

3. Qui posuit fines tuos pacem,
4. et adipe frumenti satiat te.

*Hij heeft vrede binnen uw grenzen
gebracht en Hij verzadigt u met het
fijnste der tarwe.*

5. Qui emittit eloquium suum
terrae, velociter currit sermo eius.

*Hij zendt Zijn woord naar de aarde,
haastig doet Zijn woord de ronde.*

6. Qui dat nivem sicut lanam,
nebulam sicut cinerem spargit.

*Hij geeft sneeuwvlokken als wol,
nevel verspreidt Hij als as.*

7. Mittit crystallum suam sicut
buccellas. Ante faciem frigoris eius
quis sustinebit?

*Hij zendt Zijn ijskristallen als kruimels.
Wie kan het uithouden voor de aanblik
van Zijn koude?*

Emittet verbum suum,

*[Maar] Hij zal Zijn woord sturen en
dooi brengen. Hij zal Zijn winden laten
waaien en de wateren zullen vloeien.*

8. et liquefaciet ea.

9. Flabit spiritus eius, et fluent
aquae.

10. Qui annuntiat verbum suum
Iacob,

*Hij maakte Zijn woord aan Jakob
bekend, aan Israël
Zijn verordeningen en besluiten.*

11. iustitias et iudicia sua Israel.

12. Non fecit taliter omni nationi,
13. et iudicia sua non manifestavit
eis.

*Zoiets deed Hij niet voor enig ander
volk, en Zijn besluiten heeft Hij niet aan
anderen kenbaar gemaakt.*

14. Gloria Patri et Filio et Spiritui
Sancto.

*Eer aan de Vader, aan de Zoon en aan
de Heilige Geest.*

15. Sicut erat in principio
et nunc et semper
et in saecula saeculorum.
Amen.

*Zoals het was in het begin,
nu en altijd
en in de eeuwen der eeuwen.
Amen. (Ps.147, 12-20)*

9. De geest ademt stevig en alles wordt water en alweer die ‘waterval-lende’ melodische lijn naar beneden.

10. Het woord van weleer aan Jakob verkondigd, ligt zo ver in de geschiedenis dat het slechts zacht hoorbaar is.

11. De rechtvaardigheid die daaruit voortvloeit staat echter als een paal boven water en wordt dus door alle stemmen stevig ingezet.

12. Heel korte noten op de tekst ‘voor wat Hij niet aan zijn volk heeft gedaan’.

13. Een hele mond vol met korte noten om duidelijk te maken dat hij zijn besluiten niet aan anderen heeft bekendgemaakt.

14. In de *doxologie* komen alle stemmen samen in een mooie homofonie om de stevigheid van de drievuldigheid te beklemtonen.

15. Maar van zodra we weer in het tijdsgegeven duiken, nemen we terug het beginthema op. En zo krijgen we een mooie *inclusio* waar begin en einde op elkaar aansluiten ... alsof de lof nooit een einde kent en de eeuwigheid zo wordt gesymboliseerd.

Ware het niet dat het einde dan toch weer even apart wordt gezet.

Beatus Primo A 6 con flromenti.

18

Musical staff with notes and lyrics: Eatus beatus vir

Musical staff with notes and lyrics: beatus beatus vir

Musical staff with notes and lyrics: potens in terra erit fe men eius

Musical staff with notes and lyrics: benedicetur gloria & diuitia

Musical staff with notes and lyrics: c beatus beatus vir exortum

Musical staff with notes and lyrics: est miserator & iustus

Musical staff with notes and lyrics: beatus beatus vir

Musical staff with notes and lyrics: Incundus homo In memoria eterna Paratum cor eius Disperfit } Tacent

19

Musical staff with notes and lyrics: Tutti Beatus beatus vir beatus vir qui

Musical staff with notes and lyrics: timet Dominum Pecator irasceretur irasceretur

Musical staff with notes and lyrics: dentibus dentibus suis fre met & tabe-

Musical staff with notes and lyrics: scet Desiderium peccatorum pe-

Musical staff with notes and lyrics: ribit ij beatus vir qui timet

Musical staff with notes and lyrics: Dominum Gloria patri gloria & filio Gloria &

Musical staff with notes and lyrics: spiritui sancto gloria sicut erat in principio

Musical staff with notes and lyrics: gloria & nunc & semper Gloria & in secula seculorum

Musical staff with notes and lyrics: gloria & nunc & semper Gloria & in secula seculorum

Beatus vir I a 6

(SV268) Selva morale e spirituale

Kenmerkend is de *ostinaatbas* die hier steeds weer terugkeert na de onderbrekingen die Monteverdi hier en daar inbouwt. Alsof hij wil zeggen dat er geen grotere zekerheid bestaat dan het vertrouwen op God.

Merk ook op hoe hij speelt met *intermezzi* van de violen, als prettige aanvullingen op de tekst. Alsof Rubensiaanse engeltjes rondfladderen die niets ander doen dan lof verspreiden.

1. De sopraan opent ‘maagdelijk’ deze lofpsalm. Waarna het volledige ensemble hen bijvalt.

2. Merk hoe groot de stem wordt op het woord *potens*. En hoe vanuit de aarde generatie na generatie de zegening naar God opwelt.

En dan krijgen we weer een refreintje.

3. Dit kennen we al vanuit het eerste werk. Heeft Claudio zichzelf geparafraseerd? Uiteraard!

4. En hoe zalvend daalt de rechtvaardigheid neer. Merk op hoe rustig dit gezongen wordt.

Ook volgt weer het refrein: maar hier blijven we even hangen bij de lieflijke sopranen.

5. Steeds twee aan twee krijgen we hier een opgaande lijn. Terwijl de bas de duisternis verbeeldt.

6. Merk op hoe de melodie naar beneden gaat wanneer de barmhartigheid neerdaalt over de mens.

1. Beatus vir qui timet Dominum, in mandatis eius volet nimis.

Gelukkig is de man die de Heer vreest: in Zijn geboden zal hij zich zeer verheugen.

2. Potens in terra erit semen eius, generatio rectorum benedicetur.

Sterk zal zijn nageslacht zijn op aarde; gezegend zal het geslacht zijn der oprechten.

3. Gloria et divitiae in domo eius,

Roem en rijkdom zal er zijn in zijn huis

4. et iustitia eius manet in saeculum saeculi.

en zijn gerechtigheid blijft immer duren.

5. Exortum est in tenebris lumen rectis,

In de duisternis verschijnt er licht voor de oprechten: medelijdend, barmhartig en rechtvaardig is hij.

6. misericors et miserator et iustus.

7. Iucundus homo qui miseretur et commodat, disponet sermones suos in iudicio,

Innemend is de mens die barmhartig is en gul: zijn woorden zal hij ordenen met overleg,

quia in aeternum non commovebitur.

want voor eeuwig zal hij standvastig zijn. De rechtvaardige zal eeuwig worden herinnerd;

In memoria aeterna erit iustus,

ab auditione mala non timebit.

voor kwade geruchten hoeft hij niet

Paratum cor eius sperare in Domino,

bang te zijn. Zijn hart is vastbesloten te hopen op de Heer;

confirmatum est cor eius, non commovebitur

zijn hart staat sterk: standvastig zal hij zijn tot hij kan neerzien op zijn vijanden.

donec despiciat inimicos suos.

Dispersit, dedit pauperibus; iustitia eius manet in saeculum saeculi, cornu eius exaltabitur in gloria.

Kwistig deelt hij uit aan de armen; zijn gerechtigheid blijft immer duren, zijn hoorn zal in glorie worden verheven.

8. Peccator videbit et irascetur, dentibus suis fremet et tabescet.

De zondaar zal dit zien en in woede ontsteken; hij zal knarsetanden en wegwijnen. Vergaan zal het verlangen der zondaars.

9. Desiderium peccatorum peribit.

Eer aan de Vader, aan de Zoon en aan de Heilige Geest. Zoals het was in het begin, nu en altijd en in de eeuwen der eeuwen. Amen. (Ps. 112)

10. Gloria Patri et Filio, et Spiritui Sancto. Sicut erat in principio, et nunc et semper, et in saecula saeculorum. Amen.

Eer aan de Vader, aan de Zoon en aan de Heilige Geest. Zoals het was in het begin, nu en altijd en in de eeuwen der eeuwen. Amen. (Ps. 112)

7. Hier gaan we naar een driedelige maat en zullen we de hele tijd in koppeltjes van twee, soms eens met z'n drieën, verdergaan. Nooit het volledige ensemble.

Ook wordt hier steeds weer de tekst geïmiteerd door de violen.

Merk ook op hoe de ene stem soms een tekstgedeelte van de andere overneemt en verderzet.

Ook hier gaat de bas als een *ciaccona* steeds verder om soms op een *cadens* even te blijven hangen en dan weer verder te gaan.

8. De gramschap wordt mooi verbeeld alsof het met snelle nootjes op het woord *irascetur* tandenknarst en uiteraard op het woord *fremet* krijgen we die korte nijldige notenwaarden weer.

9. En hoe groot de kwade wil van de zondaar ook is, voor het gelaat van God verdwijnt die. Heel mooi verminderend om met de onderste stemmen te eindigen.

En dan nog een laatste maal heel breed uitgesmeerd: het refrein.

10. En zoals steeds weer bij Monteverdi krijgen we zeer homofoon de *doxologie*. En ook hier weer lof dat als kleine engeltjes de ruimte vult met kleine korte noten op het woord *Gloria*.

Dit alles mondt uit, hoe kan het anders, in een heel breed *amen*: het zij zo!

Salve Regina

gregoriaans, bew. Arnout Malfliet

Deze bewerking van de bekende gregoriaanse melodie is als het ware een moment van verstillings tussen de veelheid van polyfone klanken. En toch geeft deze bewerking al een eerste aanzet van hoe polyfonie eigenlijk is ontstaan met *bourdons* en *faux-bourdons*.

Salve, Regina, mater misericordiae,
vita, dulcedo et spes nostra,
salve. *Wees gegroet, Koningin, moeder van barmhartigheid, ons leven, ons verlangen en onze hoop, wees gegroet.*

Ad te clamamus, exsules filii Euae.
Ad te suspiramus gementes et flentes
in hac lacrimarum valle. *Tot u roepen wij, verbannen zonen van Eva. Tot u zuchten wij, kermend en wenend in dit tranendal.*

Eia, ergo, advocata nostra,
illos tuos misericordes oculos
ad nos converte *Welaan, onze voorspreekster, richt dan uw barmhartige ogen naar ons*

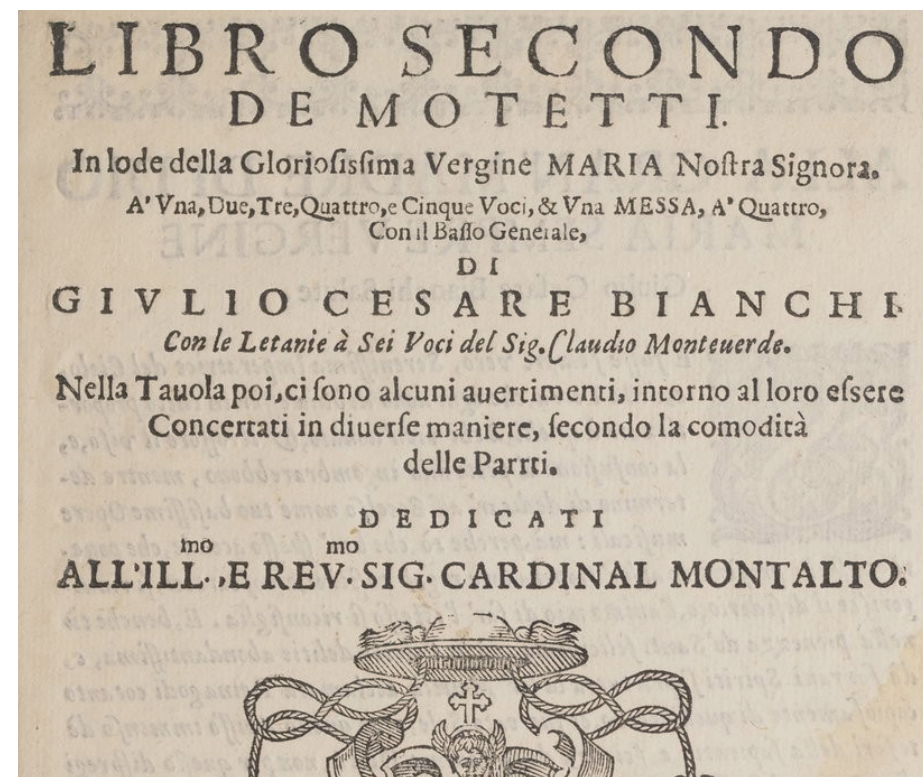
et Iesum, benedictum fructum
ventris tui, nobis post hoc exsilium
ostende. *en toon ons na deze ballingschap Jezus, de gezegende vrucht van uw schoot.*

O clemens, O pia, O dulcis Virgo
Maria. *O goedertieren, o liefdevolle, o zoete Maagd Maria.*

S Al- ve, * Re- gí- na, ma- ter mi- se- ri- córdi- æ:
Vi- ta, dulcé- do, et spes nostra, sal- ve. Ad te

Adoramus te, Christe a 6

(SV289) in Libro primo de motetti (1620)

Met alleen maar continuo zetten we ons verstild moment verder. Maar deze keer met muziek van de gevierde grootmeester van vanavond. Het is een haast gesublimeerde liefde die hier tentoon wordt gespreid.

In het polyfone *quia per sanguinem* wordt een spanning opgebouwd die uiteindelijk resulteert in een homofoon *redemisti*, verlossing.

Om dan weer de blik naar binnen te richten en deemoedig om vergeving te vragen. Want alleen zo kunnen we elkaar verder helpen en overeind houden.

Adoramus te, Christe,
et benedicimus tibi
quia per sanguinem tuum pretiosum
redemisti mundum.
Miserere nobis.

*Wij aanbidden U, Christus,
en wij zegenen U
omdat Gij met Uw kostbaar bloed de
wereld hebt verlost.
Ontferm U over ons.*

Veni Creator

gregoriaans, bew. Erik Van Nevel

In deze bewerking van Erik Van Nevel krijgen we ook weer een mooie staalkaart van hoe polyfonie uit gregoriaans is ontstaan.

Veni, Creator, Spiritus,
mentes tuorum visita,
imple superna gratia
quae tu creasti pectora.

*Kom, Schepper, Heilige Geest,
bezoek de gedachten van de uwen,
vervul met goddelijke genade
de harten die Gij geschapen hebt.*

Qui diceris Paraclitus,
altissimi donum Dei,
fons vivus, ignis, caritas
et spiritalis unctio,

*Gij die Trooster wordt genoemd,
geschenk van de allerhoogste God,
levende bron, vuur, liefde
en geestelijke zalf,*

Tu septiformis munere,
digitus paternae dexteræ,
tu rite promissum Patris
sermone ditans guttura,

*Gij, zeventvoudig in gaven,
vinger aan de rechterhand van de
Vader, Gij, terecht de belofte van de
Vader, die de kelen met taal hebt
verrijkt,*

Accende lumen sensibus,
infunde amorem cordibus,
infirmi nostri corporis,
virtute firmans perpeti.

*ontsteek het licht in onze zintuigen,
stort uw liefde uit in onze harten,
versterk met voortdurende kracht
de zwakten van ons lichaam.*

Hostem repellas longius
pacemque dones protinus,
ductore sic te praeviso
vitemus omne noxium.

*Moge Gij de vijand ver verdrijven
en bestendig vrede schenken.
Mogen wij zo elk verderf ontwijken
met U als gids die ons voorgaat.*

Per te sciamus da Patrem,
noscamus atque Filium,
te utriusque Spiritum
credamus omni tempore.

*Geef dat wij door U de Vader kennen,
en dat wij de Zoon kennen,
en dat wij te allen tijde geloven
dat Gij hun beider Geest zijt.*

Deo Patri sit gloria,
et Filio qui a mortuis
Surrexit, ac Paraclito,
in saeculorum saecula.
Amen.

*Aan God de Vader zij eer,
en aan de Zoon, die uit de doden
is opgestaan, en aan de Trooster,
in de eeuwen der eeuwen.
Amen.*

Agnus Dei I a 6

(SV205) Missa In illo Tempore (1610)

Dit werk zet de rust verder. In een volledige prima pratica kabbelt de melodie voort. Dit Agnus Dei komt uit de *missa in illo Tempore*. Die mis komt uit een bundel uitgegeven in 1610 waar ook de overbekende *Mariavesper* in stond. Monteverdi droeg die werken op aan de paus en aan de doge van Venetië bij wijze van sollicitatiebrief. Venetië heeft toegehaapt.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, *Lam Gods, dat de zonden van de wereld
wegneemt, ontferm U over ons.*

Sinfonia I

La Pellegrina, eerste Intermedium (1589, Cristofano Malvezzi)

LA PELLEGRINA COMMEDIA DI M. GIROLAMO BARGAGLI MATERIALE INTRONATO:

Rappresentata nelle felicissime Nozze del Serenifs.
DON FERDINANDO de' Medici Granduca
di Toscana, e della Serenissima Madama
CRISTIANA di Loreno sua Conforte.

❧ ❧

IN SIENA,
Nella Stamperia di Luca Bonetti. M.D.I XXXIX.
Con licenza de' Superiori.

La Pellegrina ('de vrouwelijke pelgrim') is de naam van een Italiaans toneelstuk uit de zestiende eeuw. Het werd opgevoerd bij het huwelijk van Ferdinando de' Medici met Christina van Lorreinen in Firenze in 1589. Tussen de vijf aktes van het toneelstuk werden er zogenaamde *intermedii* uitgevoerd: spektakels met muziek, dans en toneleffecten.

De familie de' Medici keek niet op een cent en die intermedii moeten echt wel geweldig geweest zijn. Dankzij vernuftige toneelmachines kon het publiek zich vergapen aan goden die uit de hemel op een wolk afdaalden, grotten die zich openden en bootjes die rondvoeren op het toneel. Een soort van zestiende-eeuwse versie van een concert van Jean-Michel Jarre, met laserprojecties opgebouwen, vuurwerk,

synthesizers, laserharpes, ... In 1986 maakte Andrew Parrott met zijn Taverner Consort, Choir & Players een schitterende opname van deze muziek. Op youtube vind je deze opname (muziek en theatrale opvoering!) als je zoekt op "Una Stravaganza Dei Medici".

Deze intermedii maakten in elk geval zoveel indruk op tijdgenoten dat ze een trend zetten die tot de geboorte van de opera leidde. De *intermedii per la Pellegrina* uit 1589 waren in feite één van de eerste opera-achtige producties, zonder dewelke de *Orfeo* van Monteverdi (uit 1607) ondenkbaar was geweest.

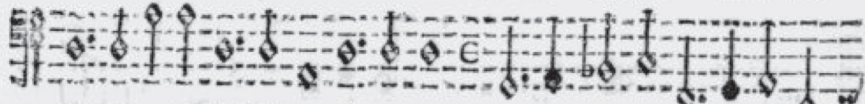
Deze *Sinfonia* komt uit de eerste intermedio getiteld "De harmonie van de sferen".

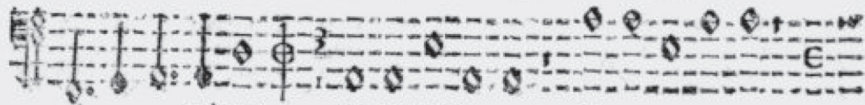
Magnificat ij

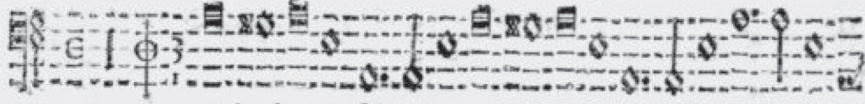
Magnificat anima mea ma-

gnificat magnificat anima me a Do-

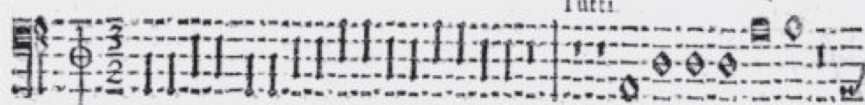
minum Et exultavit ij

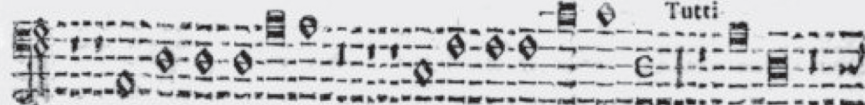
exultavit spiritus ij spiritus

meus in De o fa lutari meo Quia

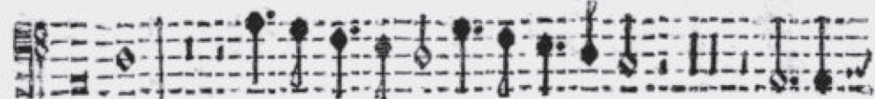
Beatam beatam Tutti

Quia

Quia fecit mihi magna qui potens est & sanctum nomen

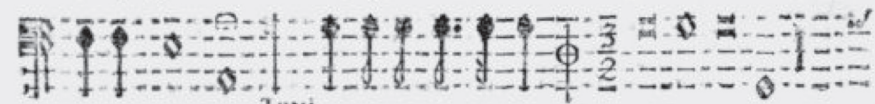
eius a progenie in progenies & mi-

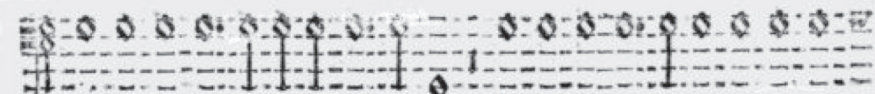
seri cordia eius & miseri cordia eius

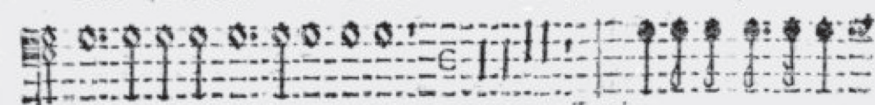
a progenie in progenies timentibus eum timen-

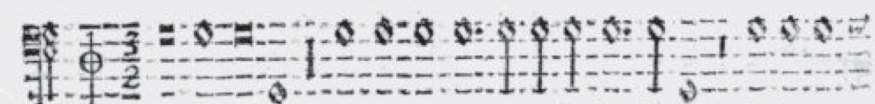
tibus eum Tutti fecit potentiam fecit fecit

fecit potentiam in brachio fecit potentiam ij

in brachio suo Tutti fecit potentiam

fecit fecit fecit potentiam in brachio fecit po-

Magnificat I a 8

(SV281) *Selva morale e spirituale*

1. Groots en theatraal opent hier dit *Magnificat* in volledige *seconda pratica*.

En dan op z'n gregoriaans neemt de tenor dit even over. Maar daarna breekt het jubelen weer helemaal open in een ware dubbelkorige *batalla*, die tot rust komt op de woorden *mea Dominum*.

2. Opnieuw krijgen we het beginthema met dezelfde gregoriaanse opening deze keer bij de altstem.

En alweer jubelen tot we weer meer tot rust komen in het tweeledige gedeelte van *Deo Salutari meo*. Merk op hoe de tenor het woord *Salutari* met veel ornamenten neerzet.

3. En dan typisch Monteverdi. *Fa groot!* een toonaard die niet aansluit bij de voorgaande la groot. Hiermee maakt hij alweer een theatrale wending.

En dan gaan de sopranen in duet al dansend drieledig verder. Totdat het woord *beatam* beaamd wordt door de overige koorstemmen. De sopranen eindigen in alle eenvoud samen op één en dezelfde noot.

4. Opnieuw een grote en brede inzet van allen. Deze keer wel in het vervolg van de toonaard.

Maar nu opent tweeledig heel langzaam het volledige koor om aan te tonen dat het over machtige en grote dingen gaat op de tekst *Fecit mihi magna*. Heel diep respect bij de woorden *et Sanctum nomen eius*, door diezelfde trage ontwikkeling.

5. Die barmhartigheid is een opgaande lijn terwijl de nageslachten op de woorden *a progenies ...* neergaande lijnen zijn. Alsof dit om een moeizaam proces gaat, is de opgaande lijn een chromatische lijn (halve tonen).

6. En alweer krijgen we na *la groot* een *sol groot* (een vreemde toonaard die niets met de voorgaande te maken heeft).

Het gaat over kracht en dat wordt in een drieledig ritme bejubeld.

Die machtige arm verspreidt de hooghartigen. De violen doen hun uiterste best om in snelle nootjes die versplintering te verbeelden.

1. Magnificat anima mea Dominum,	<i>Mijn hart prijst hoog de Heer,</i>
2. et exultavit spiritus meus in Deo salutari meo,	<i>van vreugde juicht mijn geest om God, mijn Redder,</i>
3. quia respexit humilitatem ancillae suae. Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes,	<i>daar Hij welwillend neerzag op de kleinheid Zijner dienstmaagd. En zie, van heden af prijst elk geslacht mij zalig</i>
4. quia fecit mihi magna qui potens est, et sanctum nomen eius,	<i>omdat Hij die machtig is aan mij Zijn wonderwerken deed, en heilig is Zijn naam.</i>
5. et misericordia eius a progenie in progenies timentibus eum.	<i>Barmhartig is Hij van geslacht tot geslacht voor hen die Hem vrezen.</i>
6. Fecit potentiam in brachio suo, dispersit superbos mente cordis sui.	<i>Hij toont de kracht van Zijn arm, slaat trotsen van hart uiteen.</i>
7. Deposuit potentes de sede et exaltavit humiles.	<i>Heersers ontnemt Hij hun troon, maar Hij verheft de geringen.</i>
8. Esurientes implevit bonis et divites dimisit inanes.	<i>Die hongerigen overlaadt Hij met gaven, en rijken zendt Hij heen met lege handen.</i>
9. Suscepit Israel, puerum suum, recordatus misericordiae suae,	<i>Zijn dienaar Israël heeft Hij zich aangetrokken, gedachtig Zijn barmhartigheid</i>
10. sicut locutus est ad patres nostros, Abraham et semini eius in saecula.	<i>voor eeuwig jegens Abraham en zijn geslacht, zoals Hij had gezegd tot onze vadersen.</i>
11. Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto. Sicut erat in principio et nunc et semper, et in saecula saeculorum. Amen.	<i>Eer aan de Vader, aan de Zoon en aan de Heilige Geest. Zoals het was in het begin, nu en altijd en in de eeuwen der eeuwen. Amen. (Lc.1, 46-55)</i>

7. En als een refrein komt *fecit potentiam* terug. Deze keer gaan de bassen verder als de heersers hun tronen verliezen. Maar diezelfde bassen gaan plots in een drieledigheid verder om de geringen te verheffen.

8. En opnieuw het refrein van *fecit potentiam*. En met bijna een obstinaat in de bas gaan de tenoren deze keer verder om de hongerigen te overladen. En als het dan over de rijken gaat die met lege handen worden weggestuurd, verlaat hij alweer die goddelijke drieledigheid om het wereldse te vertegenwoordigen in het tweeledige ritme.

9. Het hele volk van God (Israël) wordt dan weer vertegenwoordigd door het hele ensemble dat lijkt of het ten strijde trekt.

Merk op hoe bij het woord *recordatus* er zeer gedecideerd gezongen wordt, terwijl het bijna zagerig klinkt wanneer het over de barmhartigheid gaat die maar heel langzaam naar beneden komt. Alsof het ongeduld van dit volk hier wordt uitgedrukt.

10. En het nageslacht van Abraham kan op een steeds groter wordend koor rekenen dat uitmondt in een groots *saecula*.

11. Deze keer zijn het ook de violen die jubelend *gloria* zingen.

Van zodra de tijd binnenkomt met de woorden *sicut erat in principio* komen er alsmaar meer stemmen bij. En als coda gaan we weer groots de eeuwigheid in.

Ave maris stella a 8

(SV206) Vespro della Beata Vergine (1610)

Dit werk komt uit de *Mariavesper* van 1610. Het is een hymne aan de ster van de zee: Venetië. Allicht wou Monteverdi hiermee de doge voor zich winnen. Maar natuurlijk is het ook en vooral een hymne aan de moeder Gods.

Hier wordt mooi afgewisseld tussen de *prima* en de *seconda pratica*. Het begin en eindeel zijn in die oude (*prima pratica*) stijl, terwijl de andere delen in de nieuwe (*seconda pratica*) stijl staan en dat is heel goed hoorbaar. Je kan haast zeggen dat de oude stijl veel plechtstatiger is dan de nieuwe. De *stile nuovo* (om eens een andere term te gebruiken dan *seconda pratica*) is veel beweeglijker. Het heeft uiteraard ook te maken met de twee- en drieledige onderverdeling van het ritme.

De *ritornelli* (instrumentale deeltjes tussendoor) zijn een soort van onderbreking in deze hymne waar Monteverdi zich toch vrij getrouw aan de gregoriaanse melodie houdt. Ze is haast herkenbaar. De instrumentatie van deze ritornelli wisselt zoals ook de speelwijze.

Een magistraal *amen* waarbij de grootmeester zich nog eens van zijn harmonisch beste kant laat zien beëindigt dit concert. Luister naar tenor 2. Terwijl die op zijn hoogste noot blijft staan, veranderen de zeven andere stemmen compleet de harmonie.

Muziek zit vol van dergelijke fraaie wiskundige, harmonische kunstwerken. Het is alsof de gulden snede even oplicht om zich dan weer mysterieus te verhullen. Maar het gevoel van voleinding blijft. Heel even heeft Monteverdi ons de hemel laten zien.

Ik hoop dat u met zo'n gevoel naar huis mag keren. Wij hebben er alleszins de voorbije maanden heel veel deugd aan gehad.

Ave, maris stella, Dei Mater alma,
atque semper Virgo, felix caeli
porta.

Wees gegroet, Ster der zee, milde
Moeder Gods, en altijd Maagd, genadige
poort des hemels.

Sumens illud Ave Gabrielis ore,
funda nos in pace, mutans Evae
nomen.

Gij die dit Ave uit de mond van Gabriël
mocht vernemen, grondvest ons in de
vrede door de naam van Eva om te
keren.

Solve vincla reis, profer lumen
caecis,
mala nostra pelle, bona cuncta
posce.

Maak de boeien der schuldigen los, toon
het licht aan de blinden,
verban onze gebreken en verwerf ons
alle goeds.

Monstra te esse matrem, sumat per
te preces
qui pro nobis natus tulit esse tuus.

Toon dat Gij moeder zijt: moge Hij die,
voor ons geboren, het geduld heeft de
Uwe te zijn, door U onze gebeden
aannemen.

Virgo singularis, inter omnes mitis,
nos culpae solutos mites fac et
castos.

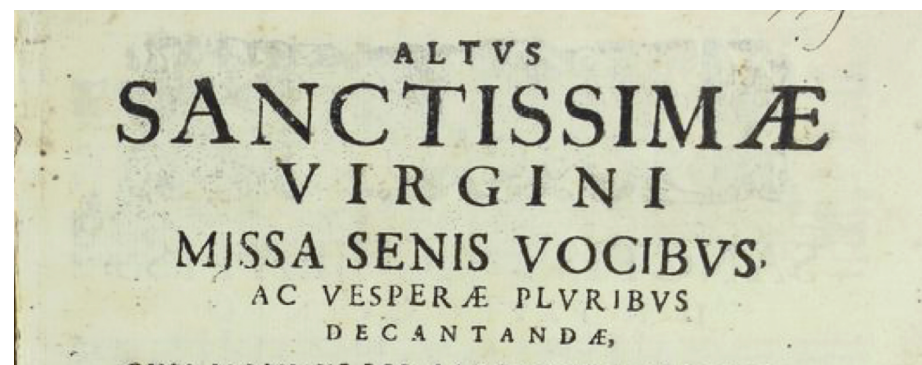
Unieke Maagd, boven allen
zachtmoedig, maak ons, van schulden
verlost, zachtmoedig en kuis.

Vitam praesta puram, iter para
tutum,
ut videntes Iesum, semper
collaetemur.

Verleen ons een zuiver leven, bereid ons
een veilige weg,
opdat wij, wanneer we Jezus zien, ons
eeuwig mogen verblijden.

Sit laus Deo Patri,
summo Christo decus,
Spiritu Sancto, tribus honor unus.
Amen.

Lof zij aan God de Vader, roem aan
Christus de Allerhoogste
en aan de Heilige Geest; aan alle drie
dezelfde eer. Amen.

Medewerkers

CRONOS
GROEP

Instrumentaal en vocaal ensemble OrSeCante

Viool An Van Laethem, Hermeline de Smet

Cello Halewijn Devillé

Violone Thomas Clément

Theorbe Justin Glaie

Trombone Wout Schaefraet, Sébastien Semal,
Christophe Desbuleux, Bart Schoukens

Orgel Ivo Bigaré

Sopranen Geertje Bernaerts, Brigitte Camps, An
De Bondt, Greet Duerinckx, Katelijne Embrechts,
Hilde Hardeman, Lieve Vander Eeckt, Katrien
Vanderschoot, Inge Van Durme, Hilde
Verboomen, Inge Vyncke, Hilde Woutermaeters

Alten Veerle Borremans, Isabelle Defloor, Frie
Delande, Mieke Goedseels, Karoline Kindt, Griet
Mertens, Jan Van Hee, Birgit van Laar

Tenoren Herman Baumers, Patrick Godefroid,
Maarten Lemmens, Erik Smolders, Marc Tanghe,
Jan Van Bavel, Bart Van Bruggen, Jeroen Watté

Bassen Gary Biebaut, Kris De Bauw, Eddy De
Smijter, Jacques Duchateau, Bart Goderis, Stef
Konings, Joos Michiels, Lode Schuerman, Steven
Vanvolsem

Artistieke leiding Arnout Malfliet

Partituren Greet Duerinckx

Presentatie Katrien Vanderschoot

Opname Dirk Goedseels

Belichting Ludo Lauwens

Ontwerp affiche Jan Van Hee

Foto zonsondergang Martha de Jong-Lantink
(Flickr.com, Creative Commons)

Vertalingen Gary Biebaut

Duiding bij de muziek Arnout Malfliet

Programmaboekje Jan Van Hee

Projectverantwoordelijken Greet Duerinckx en
Veerle Borremans

Dank aan de paters Jezuïeten, in het bijzonder
pater Heyvaert, en aan mevrouw Zwinnen voor
het warm en gastvrij onthaal in de kapel, Alpha
Copy voor het verzorgde drukwerk en onze
sponsor CRONOS-GROEP.

www.alphacopyleuven.be

ALPHA COPY
Tiensestraat 89 3000 Leuven

Contact & Info www.orsecante.be